

A „KELET” előfizetési díja:

Vilákra postán vagy helyben házhoz hordva	
Égész évre	15 fr.
Félévre	8
Negyedévre	4
Egy hóra helyben	1 fr. 50 kr.
Egyes szám ára 7 kt.	

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői szállítás:

Főter 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

AZ ÉRTÉKESEB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Keleti viszonyok közgazdasági tekintetből.

Keleten, úgy látszik, csillapulni kezdenek a háború elemek, a hadakozó felek maguk is meglegelni látszanak a vérontást és szokatlanul sűrűn szállingóznak a hírek a fegyverszünetről és netalán békekötésről.

Most érkezett volna tehát el a pillanat, a midőn tényleges adatokban fogjuk látni, mit értett nekünk a keleti háború. Bizonyos dolgokkal általánosságban már is tisztában vagyunk. Tudjuk, hogy Oroszország befolyását a keleti tartományokra szerfelett nagyra növelte e háború; gyengítette természetes szövetségünket Törökországot és növelte ellen-ségünk, Oroszország hatalmát. Mindezeknek pedig legszomorúbb következménye egyelőre az lesz a belföldön, hogy a nem magyar ajku nemzetiségek henczegését alig leszünk képesek mérsékelni.

Hanem mindez csekélység azokhoz az óriási hátrányokhoz képest, melyek abból fog-nak származni, ha a megkötendő béke által közgazdasági tekintetben elharcoltatnak elő-lünk a keleti tartományok. Tudvalevőleg ez a nélkül is megtörténhetik, hogy Oroszország politikailag magához csatolná ezen tartomá-nyokat.

E lapok hasábjain már néhány évvel ezelőtt volt alkalmunk rámutatni azon nagy fontosságra, melylyel közgazdasági tekintet-ben a keleti tartományok reánk nézve birnak. Már akkor körülből úgy fejeztük ki e fontosságot, hogy mind hazánk fekvésénél, mind lakosságunk tulnyomó műveltségénél, mind hazánk ipari czélokra kiválóan alkal-mas kincseiről fogva a keleti tartományok-nak közgazdasági tekintetben ép olyan hasz-nát vehetünk, mint Austria vette hazánknak. Ez idő óta és egyidejűleg azonban minden-felét nagyobb figyelmet fordítottak e nagy közgazdasági témára. A Romániával kötött vámszerződés is, nem mondhatjuk ugyan, hogy valami nagy szerencsével, de ugyanezen alapelvből kötött; a nemzetgazdasági egy-let pályadíjat tűzött ki közgazdasági hivatá-sunk megvilágítására kelet felé és e pálya-díjnak lett eredménye György Endre „Ke-letre magyar!” című műve, melyre még más alkalommal lesz alkalmunk, visszatérni, itt csak megemlítjük, hogy hivatalos adatok alapján egészen elkábitó képét tárja elénk

A „KELET” TÁRCZÁJA.

BULGÁRIA.

SzATHMÁRY GYÖRGY.

(Folytatás.)

A bojárság (nemesség) intézményével okozatos összefüggésben állt a jobbágyság intézménye. A finn-bolgárok meghódítván Moesiát, az ott ta-lált, jobbára szláv népet jobbágyi kötelekbe ren-delték. A jobbágyok végezték a közmunkát, azon-kivül robot-szolgálatot tettek az uralkodóknak, bojároknak és kolostoroknak. Voltak várjobbágyok is. Súlyos teherként nehezült a népre a csár és kíséretének, mikor az kirándulások vagy az or-szágbán utazásokat tett, minden szükségessé váló ellátása, utazásának neveztek.

Kereskedelmi összeköttetésben állt Bulgária Ragusával és Velencével. A velencei kereskedők, egy szőlva, monopolisálták a kereskedelmet a Du-natorkolnál és a Fekete tenger partjain. A ragu-saik inkább csak a szárazföldi kereskedelemre szorítottak.

Az uthálózat a római időtől fogva keveset változott Bulgáriában. Ősi közlekedési vonalat ké-pezt a konstantinápoly-drinápoly-filippopol-sofia-nis-belgrádi utvonalon. A középkorban a legfontosabb balkáni szorosnak látszik a Vaskapu (Demirkapu) Szilivénél. Sándor csár seregével 1333-ban Tir-novótól öt nap alatt érkezett Rosokastronba (Ka-zanlik?). Konstantinápolyból Filippopolba ugy a XIII. mint a XVII. században is csak kilencz nap alatt lehetett eljutni.

A török uralom alatt a ragusai kereskedők, kik az egész országot behálózták s több helyen nagy telepeket alapítottak, Konstantinápolytól Bel-

iparunk jövőjének azon esetre, ha elég élet-revalók vagyunk, hogy a szerfelett kedvező helyzetet kizsákmányoljuk. E tartományokban most foly a fejlődési krízis, kezdenek műve-lődni és az iparczikkeket mind nagyobb és nagyobb mennyiségben fogyasztani, sem tö-kéjük, sem ügyességök hozzá, hogy magok készítsék el azokat; a külföldi ipar még csak részben hódította meg magának ezen területe-keket; mi közvetlen szomszédai vagyunk, most akarjuk megnyitni a vasuti csatlakozásokat, ben az országban bőséggel vannak emberek, a kik értik a szomszéd nyelvét, tanul-mányozhatják szükségleteiket, fentarthatják a közlekedést a szomszéd országok között. Min-den alkalom magától kínálkozik tehát arra, hogy meggazdagodhassunk a jó szomszédság folytán.

Mindezek a szép álmok pedig szépen elpárologhatnak, vagy már jó részben elpá-rologtak a keleti háború folytán. Oroszország belviszonyairól aránylag keveset tudunk mi közvetlen szomszédai is, annyi azonban tudva van, hogy óriási erőmegfeszítéseket tett a belföldi ipar emelésére, ugy annyira, hogy mi Magyarországot érve alatta, távolról sem állhatjuk ki vele a versenyt.

Külföldiek például azt állítják az orosz-or-szági lentermelésről és szövészeti iparról, hogy az angollal és württembergi e nemű vi-lághírű iparral száll nemcsak versenyre. Oroszország Moldovának ép ugy szomszédja, mint mi s ha a voltaképpeni Románia, Bul-gária, Bosnia, Szerbia távolabb is esik hozzá, ezeket is szerződésekké, vasutakkal annyira magához fűzheti, hogy mi majd tátott szá-j-al bámulhatjuk, miként harcolták el előlünk hazánk piaczeit, miként semmisítették meg közgazdasági előhaladásunk életfeltételeit.

Ezért várjuk mi izgatottsággal a harci dal végét; hadd tudjuk meg világosan mi-lyen csatákat veszítettünk háború nélkül. Mert, hogy veszítettünk, az kétségtelen, csak mér-veit nem ismerjük még.

Ha valaha, most már eljött ideje, hogy épen az örökségünk feletti osztozkodásnál sug-ja meg a monarchia Oroszországnak, hogy még mi is élünk, bennünket sem a golya költött. Justus.

— A londoni népgyűlésekről az augsburgi lapnak a következőket írják: A Török-or-szág melletti tömeges tüntetés „Veszszén Orosz-or-szág!” jelszó alatt most folyt le. A gyűlés 5

grádig husz nap alatt jutottak el; Konstantiná-polytól Nisen át Ragusába huszonöt, Konstanti-nápolyból Nisen és Novi-Bázáron át Spalattóg 38 —50 napi ut kellett; Belgrádtól Szalonikáig ti-zennyolcz napba került az ut.

Mi a hadügyet illeti, a bolgár hadsereg ré-szint a bojárok contingentseiből, részint a csárok zsoldosaiból állott. Péter csár 1189-ben I. Fri-gyesnek a byzanciak ellen 40,000 főnyi, bolgárok és kúnokból álló sereget ajánlt föl segítségül, mely a szerbek csatlakozása által 60,000-re szapo-ródott. Filippopolnál 1208-ban 33,000, Velbuzsdnál 1330-ban 12,000 bolgár és 3000 tatár zsoldos harczolt. Általában az e korbeli hadseregek nem voltak számosak, csak a törökök kezdetek na-gyobb fegyveres tömegeket vetni a harczterre. A kúnok, mint az első közleményben is láttuk, nagy szerepet játsztak a bolgár hadseregben.

A bolgár hadvezérek közül csak egy válik ki különösen, Iván, ki 1323-ban Filippopot a byzanciak ellenében négy hónapon át mesés hő-siesség- és ügyességgel védte. Alvezérei voltak a kún Itilis és Temir, meg a magyar Inas.

És most ezek közbe szövése után foly-tassuk a bolgárok történelmét a török uralom alatt.

Az ó-bolgár tartományok a Szófiában széke-lő ruméliai beglerbég kormányzósági kerületének kiegészítő részét képezték, mely huszonhat szan-dásra oszlott. (Ugy mint: Visa, Kyrk-kilissa, Szi-lisztria, Nikápoly, Viddin, Szófia, Gallipolis, Szal-onika, Kösztendil, Szkopje, Trikola, Negroponte (Athénél), Morea, Naupactus, (Lepanto), Kar III, (Prevesa), Janina, Delvina, Avlona, Elbassan, Skodra, Ochrida, Prizren, Vucsitrin, Dukagin, Kru-sevác, (Smederevo).)

Némely hatalmas pasa-családok örökletes uralommal bírtak egyes tartományokban (például Skodra, Szkopje, Tatar-Bazarsikban stb.) A na-gyobb hadi háberek (spahilik) Sziametnek, a kis-sebbek timárnak nevezettek. A XVII. században

órára volt egybehiva. A csaknem esős idő daczá-ra is ezekre ment a jelen voltak száma, kik nagyobbára a munkás és középosztályhoz tarto-znak s zene mellett nagy csapatokban vonultak be a zászlókkal díszített Trafalgarsquareere. A tör a forradalmihoz hasonló viharosságu reform-bill mozgalom alatt nem volt így betelve, mint most. A felső mellvédre egy nagy vörös zászló volt ki-tűzve félholdal és csillaggal. A béképárt a leg-hihetetlenebb erőfeszítéseket követte el falra-gaszokkal, hírlapi felhívásokkal, a műhelyekben ki-osztott röpiratokkal stb. hogy a népet a gyűlés izgatására felhívja. E párt hívei ismételtlen meg-kísérlék a török, sőt az angol zászlókat is lesza-kitani s így nehányszor dulakodásra került a dolog. 3 órákor egy sereg orosz-párti vonult a tőre kökes színű zászlók alatt, melyekre nagy fehér betűkkel e szó volt írva: „Béke.” A török párt azonban igen röviden bánt el a békezászlók-kal; egy percz alatt sárba gázoltattak ezek, s nem is emelkedtek többé föl. Az oroszellenes tün-tetés csaknem öt negyedórát tartott. A szónoko-tak azonban csak a legközelebb állottak hallhat-ták, a távolabb állott tömegnek elég volt a szá-mos zászló és a nemzeti himnus, mely a gyűlés alatt szakadatlanul szólt. Az orosz-pártiak törek-ve, a gyűlést szétugratni, a tett elővigyázati rendszabályok következtében, nem sikerült.

— Egy új államszövetségről tesz említést a Konstantinápolyban megjelenő felhiva-talos „Vérite”, a török hadügyminiszterium közlö-nye. Ez új államszövetség éle Németország ellen volna irányozva. Részt vesznek abban Angliaegise alatt többnyire másodrendű államok, mint Dánia, Svédország, Belgium, Holland és legközelebb Por-tugalia is. Összefügg eza dán királynak utazásával, melyet legközelebb teend Svédországban, Belgium-ban s aztán Angliában. Ez uralkodó utazása — mond a „Vérite” — előzménye a nyugati uralkodók egy congressusának, s angol részről azt a szándékot jelenti, hogy a másodrendű hatalmakat maga köré csoportosítsa, s ez által új hatalmi szövetkezt léte-sítsen, mely bizonyos mértékben képes legyen Eu-rópa két nagy nyugati államának, Német- és Oroszországnak tulsúlyát kiegyenlíteni. A „Vérite” azt hiszi, hogy Franciaország adott esetben örömszt csatlakozik e szövetséghez. E szövetség eszméje a „Vérite” szerint nem más, mint — Beust gróftól ered, ki ezelőtt mintegy 8 hóval a Suvalov-féle jegyzék tanulmányozása közben jutott ez eszmére.

például Skopje szandásában volt husz sziameti és 344 timár.

Számos keresztény nemes család, Bosznia-ban ugy, mint Bulgáriában az iszlám fölvétele ál-tal, örökös spahik lettek s a XVII. század közepe táján Rumeliában 1294 keresztény bolgárok, szer-bek, albanok és görögökből lett spahik voltak. A mohamedánok képezték a kiváltságos osztályt, a kereszténynek pedig, mint rájuk, kötelesek voltak fizetni a harácsot (tizennyéves koruktól fogva fe-lenként egy aranyat, tehát fejadót), továbbá a terményekből tizedet, ugyszintén teljesítették a ro-bot-munkát a spahiknak. Katonáskodás tekinte-tében pedig a török kormány öt évenként a leg-szebb s legerőteljesebb tíz-tizenkét éves gyerme-keket válogatta ki a janicsár sereg számára a ke-resztény lakosságból.

Általában és nagyjában a bolgároknak s más szlávajku népségeknak épen nem volt roz-szabb sorsa a török uralom alatt, mint Európa más országaiban a nem kiváltságos néposztályok-nak. Sőt mondhatni, hogy több tekintetben jobb volt. Maga Jireek is így nyilatkozik idézettmun-kájában egy helyütt: „A XVI. században, mikor a szultánok hatalma tetőpontra állott, Török-or-szágbán szilárd alapokon nyugvó kiváltságokat és jogokat, élénk kereskedelmet, gazdag városokat, virágzó ipart, jó utakat és pompás épületeket le-hetett látni.”

A nemzetiség annyira nem képezte okát a jogmegszorításoknak a törökök szemében, hogy a szlávok — igaz, hogy az iszlám fölvétele mellett — a legmagasabb polczokig emelkedhettek. Így a XVI. században, a híres Szokolovics Mohamed nagyvezér alatt, ki maga is bosnyák volt, a ve-zérek tanácsának fele szlávokból állt, kikből még beglerbégek, kapudán pasák (tengernagyok) és tartományi kormányzók is kerültek ki. Ugyanezen század vége felé, főleg három szláv vezér volt az, kik legtöbb befolyással bírtak a szultán-ra. Között a bolgár Mehemed, ki alacsony sors-

— A kiegyezési tárgyalások. A képv. ház, mint tudva van, jan. 10-én kezdi meg ismét tárgyalásait, a bizottságok azonban már leg-közelebb megkezdik működésüket. És pedig a vámügyi bizottság jan. 5-én ül össze a pamut és gyapjú szövetek vámjának ügyében meghívott szakértők kihallgatására. A pénzügyi bizottság ugyanezen napon kezdi meg a Lloyd-szerződés tár-gyalását, s befejezi a budget függőben maradt ré-szeinek megvitatását.

A HÁBORÚ.

A fegyverszünet és békekötése kérdése mind közelebb hajlik a két hadviselő közötti közvetlen tárgyalások alapjához. Ez az egyetlen, a mi a táviratok tarka-barka halmazából világosan ki-tűnni látszik, Gorcsakoffnak békefelajánlatait épp oly kevéssé erősítik meg, mint a portára állítottlag érkezett felhivatalos orosz közlést a fegyverszüneti feltételekről; ez utóbbit bizonyítja legalább egy konstantinápolyi távirat, mely szerint a portának eddig lehetetlen volt ismernie az orosz feltétele-keket, — ennek lévén egyszerűsmond tulajdonítandó azon körülmény, hogy a porta nem indította meg az Oroszországgal való közvetlen alkudozást, mely-nek eszméjével — mondja ugyanazon forrás — a portán mind jobban megbátákoznak. E köz-vetlen alkudozások utját látszik egyengetni az angol kormányhoz közelálló Standard is, mely egy ilyen czélú ajánlatban semmi sértőt nem lát An-gliára nézve; a mi viszont arra enged követke-ztetni, hogy Angliának oka van a közvetlen tár-gyalásokban megnyugodva lenni.

Szófia veszélyben.

Szófia veszélyben van. Gurko tábornok csa-patai állítólag már csak három mérföldnyire van-nak a várostól. Drinápoly és Nis felől — mindig csak bukaresti hírek szerint — a közeledés el-van már vágya; az oroszok Szófia tözsomzédságában több helységet elfoglaltak, de egészen még nem kerítették be a várat. A török lakosság már ré-gebben elhagyta Szófiát s nagyon kétséges, hogy e gyöngye positio fogja e magát addig tarthatni, míg Szuzejman pasa a Maricza-völgyében seregét összpontosítja.

Erzerum és Muktar pasa.

Erzerumot és Muktar pasát valóságos legen-da ködhomályába burkolták a konstantinápolyi hírek. A legutóbbi táviratokból kitűnik, hogy Muktar pasa elhagyta Erzerumot, de ugylátszik csak azért, hogy Bajburtban új hadat szervezzen; az erzerumi új parancsnok, Izmail Hakki pasa

ből küzdötté föl magát a vezérséggig s előbb a szultánnak udvari borbélyja volt.

A janicsár sereg majdnem kivétel nélkül szlávul beszél. A szultánok irodájából igen gyak-ran adtak ki szláv rendeletek s maga II. Sze-lim szultán beszélte is a szláv nyelvet. A XVI. században Törökország területén, nevezetesen Skod-rában, Belgrádban s a rigó-mezői Gracsániczá-ban szerb könyvek jelentek meg. Egyes tartomá-nyokban a szláv intézmények túlélték a szláv ál-lamok halálát. Így például Tirnovóban, Smedere-vóban stb. még századunkban is vajdának neve-zett a török parancsnok. Már ezekből is világo-san látszik, hogy a török uralom soha sem töre-kedett a nemzetiségek kiirtására és beolvasztásá-ra: erőszakot nem használván, a lassu beolvasz-tásnak a valláskülönbösgé állott ellent.

Legérdekesebb tünetényt képeznek a ki-váltságos keresztény bolgár községek, melyek la-kosai hadd szöglálatra köteleztetvén, ennek fejé-ben nagy [unérv] kiváltságokat élveztek. Török nevék: „vojnik kuraleri” (a vojnikok [falvai], bol-gárul most is velniski szeláknak nevezetnek (Vojnik: hős, vitéz katona.) E falvak, illetőleg városok valamennyien a Balkán, a Sredna Gora s a Rhodopé fensíkjain terülnek el. Nevezetesebbek: Koprivisztica, Panagyurizte, Kotel, Zseravna, Gra-decz, Jamboli, Szilven, továbbá Czepina, Beljovo. Ezek lakosai minden adó és robot alól mentesek voltak. saját vajdáik, vagy kenézeik alatt szaba-don éltek s viselhettek szingzadag ruhát, a mi a többi szláv népnek tiltva volt. [Háboruban a sa-ját költösgökhöz néhány száz fegyverest állítottak ki. Ez intézmény (melyet I. Murád szultán 1362 —89 alapított), bár a pasák növekedő hatalma miatt csorbát szenvedett, részbenmég most is fenn-áll, a mennyiben a vojnikok még most is min-den évben tavasszal a saját „csári basá”-k ve-zénylete alatt Konstantinápolyba mennek, hogy a szultán lovait legeltessék s kaszáljanak. Egyik közülük, kinek kucsmáján rókfark csúg, egy félholdas vörös kendőt visz előtök zászló gya-nánt.

Hirdetési díjak

Hatszor hasasozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eck-haus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasenstein et Vogler hirdetés közv. irodája. Weissz mér-hirdetéseket felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szervitér 6. sz.

Nyitási díjak

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

pedig még mindig Erzerumban van, mely nem csak hogy kiirtitve, de teljesen körülzárvra sincs még.

Táviratok.

Konstantinápoly, jan. 2. Az Orosz-or-szágnál tett angol lépés eredményéről hivatalosan még semmi sincs tudva. A porta elnapolta a fegyverszünet vagy béke iránti határozást. A sar-kóji parancsnok egy távirata megerősíti, hogy a törökök a pénteken 20 zászlóal szerb és 5000 bolgár ellen vívott harczban Sarkójt kiirték és Sódíaba vonultak vissza. — A kosovoi kormány-zó távirata szerint a szerbek elfoglalták Kursam-lyét, Erkutot és Leskovácot. A kursumlyei hely-őrség a tulnyomó erő elleni harcz után vissza-vonult. — Izmail Hakki pasa jelenti: Azon orosz lovasság, mely Szukzeriát, Erzerum egyik erő-d-jét (?) megszállá, a török lovasság által onnét ki-űzetett.

Berlin, jan. 2. Itteni politikai körökben azt mondják, hogy ha Angolország, keleti ér-de-kei megóvása végett területet occupál zálognak, akkor Ausztia-Magyarországra nézve is beállott a pillanat, hogy szintén hozzáfogjon a törökterü-let egyrésztnek occupálásához.

Berlin, jan. 2. Az „Independence”-nak egy berlini jelentése arról biztosít, hogy Orosz-or-szág hajlandó Ázsiában és Európában a fegyver-szünetet elfogadni a végleges békétárgyalások elő-készítése végett. Ez információ helyes volta va-lószínű, föltevén, hogy Törökország a katonai „uti possiditis” alapján ajánl fegyverszünetet.

Bogot, decz. 31. Deczember 30-dikáról jött jelentések szerint a Babó-Konak melletti arczvo-nal nyugati hadosztályaiából való orosz csapatok előre nyomultak és szakadatlanul vonulnak az Arab-Konak és Sándernik melletti török hadállá-sok ellen, melyeket az ellenség megszállva tart. Deczember 29-én a törökök kiirték Lutikovót, hova az oroszok bevonultak. Az idő a hegyek közt utálatos, a jégzajlás a Dunán folyton tart; a víz lehet, hogy nem sokára beáll.

Ozmán pasa és Nikoláj nagyherczeg.

Nikoláj nagyherczeg és Ozmán pasa levele-zéséről a brüsseli „Nord”-nak a következőket ír-ják Bogotból, decz. 17-ikéről:

Ozmán pasa csak ma távozott el Bogotból. A hivatásának megfelelő tehetőségeken kívül, Oz-man pasa, a mennyire csak töle telt, megtartot-ta a háború törvényeit is, a mi nem kis érdem török tábornok részéről a jelen hadjáratban. Ter-

A vojnikokkal hasonló sorban és állásban résztültek a határok őrzetére használt martaló-zok (martalusi.)

Nem csekély dícséretére válik a török ura-lomnak az, hogy épen ez alatt támadtak és vi-rágoztak föl jelentékeny kereskedelmi városok, melyekben kiválóan a macedo-oláhok vitték a fő-szerepet. A legtekintélyesebb ezek között Vosko-polis Közép-Albániában, Törökország legműveltebb városa a XVII—XVIII. században, 12,000 csa-lád lakott benne. De fölőtte sokat szenvedett a kirdzsálok által földézett anarchia által, s ma már csak 200 házat számláló falu.

A második ilyen város Arbanaei (törökül: Armut-kói), Tirnovótól félóra jársára éjszakkelét-re. Ez is, mint az előbbi, a XVI. század közepe táján keletkezett. Virágzó kereskedést űzött, főleg marhával kereskedett Oláhországba. 1798-ban azonban a pusztító kirdzsálok által leromboltatott s lakosai egy része Oláhországba menekült. E most már kis faluvá tūrtült község sajátságos gö-rögös-oláh-bolgár keverék dialektusáról is neve-zetes. (Például álljon itt egy pár szó: sapunizo = szappanyozok, mosok; setizo = sétálok, bolgárul sétám; dulos = völgy, bolgárul dol, mely rokon-nak látszik a magyar dölvel.)

Ilyenek továbbá Bej-Araut és Karua-Araut falvak, Razgrádtól délre, közel a várna-rustunki vasutvonalhoz. Lakosai részint földművelők, ré-szint marhakereskedők voltak s nagy kiváltságok-nak örvendettek, így például náluk katonát elszál-lásolni nem volt szabad. E két község is sokat szenvedett a kirdzsáloktól, de legtöbbet az oro-szoktól az 1810-ki háború alkalmával. Végül Kru-sovo, hat óra jársnyira Prileptől. Ezt 1740-ben Nikolicza vidéki hegylakók alapították, s habár krusovoi kereskedők még Bécsbe is eljáznak, és ottani ezüstművesek (kolundsi) egész Törökorszá-got bejárják, ezen 1400 házzal bíró várost még csak 1858-ban fedezte fel Hahn.

(Folyt. köv.)

mészetes hát, hogy az egykori ellenség s mostani fogoly különös és kiváló figyelemben részesült.

Mig itt volt, főparancsnokunk gyakran meglátogatta, s szeretett elbeszélgetni vele. Midőn egyszer a nagyherceg azt kérdé tőle, miért részesíté oly határozott visszautasításban a felszólítást, melyet a fegyver letétele iránt Gorni-Dubnik és Telisz elfoglalása után intéztek hozzá, a pasa azt válaszolta, hogy a nagyherceg sem tett volna másképp, ha az ő helyén van. E kérdés azon levélváltásra vonatkozott, mely a két főparancsnok közt Plevna teljes körülzárására s a szőlői ut megsejlesztésére után történt. E levelek diadalmgúkré válnak íróknak s valóságos történelmi bocsolat birnak. A francia szöveg fordítása a következő:

As orosz hadsereg főparancsnoka Osmán pasához.

Bogot, október 31./nov. 12.

Tábornagy ur! Azon erőlyes ellenállás folytán, a melyre az ön parancsnoksága alatt álló seregnél találtam, meg kellett tennem a szükséges intézkedéseket arra, hogy teljesen ostromzárójam Plevnát s lehetetlenné tegyem a segélyt ön számára. E czélból 12-én a császári gárda Gurkó tábornok parancsnoksága alatt nagy erővel elfoglalta a gorni-dubniki hadállást; három nappal később a teliszi erősségek és az azt védő helyőrség kényszerültek megadni magukat. Ennek folytán az önk katonái eltávoztak Dolni-Dubnikből s a mi csapatunk megszállták Tetevent, Osikoyt és Vrácsát. Miután e helyzetben az ön további ellenállása nem eredményezhet mást, mint hiábavaló vérontást, azt hiszem, emberieségi kötelességem excellenciáddal e figyelmeztetésemet közölni. Szeretném remélni, hogy tábornagy ur méltányolni fogja tudni az indokokat, melyek e lépés megtevésében vezettek, s nekem örömmre szolgál biztosíthatni önt, hogy az ön személyében úgy, mint a parancsnoksága alatt levő derék csapatok személyzetében mindig bicsúlni fogom tudni a tisztelőre s rokonszavúra méltó ellenséget.

Miklós.

Ozmán pasa válasza következő volt:

Fenség! Megkaptam a levelet, melylyel október 21-én megírtá, s melyben tudatja velem, hogy „azon erőlyes ellenállás folytán, melyre az ön parancsnokságom alatt álló seregnél talált, megtekte az arra szükséges intézkedéseket, hogy teljesen körülzárójam Plevnát, s lehetetlenné tegyen számomra minden segélyt.” — Noha teljesen osztom azon emberieségi érzelmekben, melyeknek fenség kedje kifejezést adni óhajtott, s köszönetet is mondok a lépésért, melyet a vérontás elkerülése érdekében tett: bármint is legyenek a Plevna körülzárására végrehajtott intézkedések, pillanatra sem tudok megállapodni a gondolatnál, hogy letétessem derék katonáimmal a fegyvert. — Ha a császári gárda, Gurkó tábornok parancsnoksága alatt el is foglalta Gorni-Dubnikot és Telisz, s ha ez utóbbit helyi oltalmával megbízott tábornok meg is adta magát: abból még nem következik, hogy én is, mint fenség, válságosnak higgyem Plevna helyzetét. Bárhogy legyen is, soha sem fogom elmulasztani a kötelességet, melyeket parancsnokságom ró rám, s mi, én és derék hadseregem, el vagyunk szánva vérünk utolsó cseppjét is kiöntani hazánk becsületéért s jogai védelméért. Fogadja, fenség, nagyrabecsüléssem kifejezését. Plevnai főhadiszállás, nov. 1/12-a 1877.

Ozmán.

Franciaország külpolitikája.

Waddington külügyminiszter a „Times” közlése szerint a párisi diplomatai testületnek nyilatkozott tett az új francia kormány politikájáról általában, s kérte őket, hogy közöljék ezeket kormányaikkal, mivel közlelet nem szándékozik intézni.

A mi a külpolitikát illeti — szól a „Times” közlése — Franciaország most nincs lekötevezettség által, szabadságát teljesen megővni szándékozik. Figyelemmel kíséri a keleti eseményeket, melyekben csak korlátozott érdeke van: de nem szándékozik, — legalább most nem — tüzetesebben megjelölni a keleten való érdekeit.

A miniszter úgy hiszi, hogy az intervenció feltételei a hadviselő felek közt többé kevésbé szilárdan meghatározott formában tervezve vannak, úgy hiszi, Franciaország merőben várakozó magatartást követhet addig, míg a hadviselő felek az első alkudozásokat directe vagy indirecte megkezdik. De úgy hiszi, hogy midőn a békefeltételek alaposabb megbeszélésére kerül a sor, Franciaországot nem fogják elhanyagolni, hanem megkérdezi véleményét; a kérdésre oly őszinteséggel fog felelni, melyet a ráértő várakozó magatartás igazol; nézeteit és hajlamait nem fogja rejtgetni. Habozás nélkül fogja kijelenteni, hogy változásokat a Középtengeren nem nézhet el közömbösen, sem azt, hogy a Középtenger környező kis államok feligatassanak oly kérések által, melyek a tiszta keleti kérdéssel összeköttetésbe hozhatók nem volnának.

E két pont csak példa és bizonyíték arra, hogy mily fokra korlátozza Franciaország a maga szerepét. Az ázsiai kérdésben, s az európai török tartományok tervezett vagy javasolt ujjaszervezésében nem tekintí magát érdekeltnek: nem szándékozik abszolút tartózkodásából kilépni, ha

érdekei nem bonyolultatnak be. Nincs se szövetség, se kötelezettség. Nem is keresi azt, várni fog, míg a megindulandó viták alkalmat nyújtanak neki, vagy kötelezik nézetei nyilvánítására és akkor azt nyíltan fogja tenni.

Az erdélyi érczbányák.

(A kolozsvári iparműtörténelmi tárlatra beküldött hivatalos adatokból.)

I.

A govasdiai m. kir. vasműhivatal hatáskörébe tartozó vasművek és bányák.

A gyalári vashánya.

(folytatás.)

2.

A m. kir. kincstár birtokjoga.

A gyalári telek — néhány kisebb jelentőségű nemesi jószág kivételével — 1848 évig a v.-hunyadi kir. bányakincstári uradalomhoz tartozott. A jobbágyság felszabadítása után, ez a lakosok tulajdona lón.

A kincstári vasérc birtok következő adományozásokon alapul:

1) Az 1804-ben adományozott Károly, József, Ferencz, Borbála, Miklós és Lipót nevű telkekből, melyek kiterjedése 75088 □°. Ezek közézik jelenleg a lefejtés fő tárgyát.

2) Az 1860 évben adományozott Mihály bánya telekből, Lipót telektől nyugatra. E két telek 1871-ben Antal telek által egybekapcsolatott. Mihály telek kiterjedése 25088 □°.

3) Az 1861-ben adományozott Bernhard Andrács és György telkekből 50176 □°-al.

4) Az 1871-ben adományozott Antal telekből, kiterjedése 50,176 □°; összekapcsolja a Lipót és Mihály bányarészeket egymással.

5) Az 1858-ik évben a teleki határon levő s József és Anna nevet viselő, 4025 □° területtel bíró két kis bányarész, és két határ község adományozásából. Az első 1513 az utóbbi 1667 □°-al. A teleki részen jelenleg nincs fejtés és ez a kincstár névére úgy is csak alárendelt fontosságú.

6) Három szabad kutatási engedély az Aluni határon, melyre névére az adományozási kérvény f. 6. február havában nyújtott be. Ámbár feltehető, miszerint a gyalári kincstári vashánya telkek, bár mily nagy mérvű vasiparnak elegendő anyagot szolgáltatnak, a helybeli hivatal mégis szoros kötelességének tartotta a kincstár javára a jó minőségű vasércet biztosítani.

Az 1-ső pontra névére megjegyzendő, hogy a gyalári és teleki kincstári vashányákra szorgalmi terhek voltak róva, miáltal a zalasdi uradalom birtokosa fel volt, jogosítva a kincstári vashányákból a burcsenyi és ohábai vasművek számára szükséges vasércet bányászni. Ezen szorgalom Apaffy fejedelem ajándékévélen alapszik, melyet 1685 május 1-én adományozott Barcsay Ábrahámnak. Időközben ezen jog a Barcsay családból a Bánffy-, végre a Csáki család tulajdonára lett.

A mennyiben itt tudva van, a bányászati jog csak is a gyalári u. n. Báffy úgrege szorított a burcsenyi két olvasztó számára, az évi szükséglet 8—12,000 m. vaskőre rugott fel. A kolozsvári bányaigazgatóság általa f. év 1877 szám alatt kibocsátott rendelete folytán a zalasdi uradalom az említett szorgalommal együtt a kincstár által megvett, minek folytán minden bekövetkező aggályos esélynek — melybe a kincstár belekerülhetett volna, ha más bányavállalkozó szerzi meg — eleje vétetett.

Az összes kincstári birtok jelenleg tehát következő bányatelkekből áll:

- 1.) 15 bányatelek Gyaláron 25088 □°.
- 2.) 2 bányatelek Teleken 4025,6 □°.
- 3.) 2 határközség teleken összesen 1679,7 □°.
- 4.) 3 szabadkutatási engedély.

3.

Gyalár bányahelység társadalmi állása.

Gyalár önálló község Hunyadmegyében, tartozik a hunyadi járáshoz, szolgabíró és jegyző által kormányoztatik politikailag, 193 házzal s mintegy 1000 lélekkel bír. A bányarvos és két kezelési altiszt kivételével mind románok lakják, kik kevés kivétellel görög-nem-egyesültek. A kevés számú görög e. románok számára papjuk részére a helybeli pénztárból évenként 210 frt és 2° tűzifa utalványoztatik. 1854-ben az addig Gyaláron lakó r. c. pap Govasdiára helyeztetett át, s ez időtől kezdve a gyalári g. e. pap a r. c. papokat használja lakásul. A gyalári templom a g. e. és a r. c. lelkesek által mindig közösen használtatott. A hasonlíthatatlanul nagyobb számban levő g. n. e. román lakosok külön egyházzal bírnak.

Az élelmi viszonyokat illetőleg a lakosok számtöföldek és rételek is bírnak ugyan, de azok oly kopárok s meddők, miszerint a lakosok kénytelenek vagy a bányászati-vagy a közműves munkánál mint, napzámosok és fuvarosok keresményeik után élni. Az élelmi szereket a gyaláriak V.-Hunyadról szerzik be. Anép munkában ügyes és szorgalmas, de szeszitalokkal él és erköletelen.

4.

Üzemvezetés.

A vashányák 7 év óta kőbányafejtés szerint műveltetnek a gyalári felső kőbányánál. A vaskövek egy 22° nyi gurító aknáknál a bánya vasut szintjére jutnak, honnan egy 534° hosszú vasut

vonalon — melyen egy 314°-nyi alagút van — a retyisori völgybe gördítettnek. 1871 év július havától kezdve a retyisori völgyi vasutvonal — hossza 1/2 mf., a nagyolvasztóg nyitattott meg. Ezáltal nemcsak a vaskövek szállítási ára szállott le 8 krról 2-re, de azon kívül a nagyolvasztó a fuvarosok változó szeszölvei alól függetlenített.

E vonalra névére megjegyzendő, hogy az kettős vágányra van számítva, hogy a netaláni vasipar fejlődével minden szükségelhető vasmenyiség könnyen legyen szállítható a nagyolvasztóhoz.

5.

Termelés és előállítás költsége.

Az évi vasérc termelés 50,000 és 200,000 mázsa között ingadoz. Az évi szükséglet átlag 150,000 m. minthogy a nagyolvasztó minden két évben beszűntetik és folyton szénhiánnyal küzd. 1868-tól kezdve, midőn a tárgyalások folytak a helybeli vasipar nagybani létesíthetése végett, a gyalári bányászok főképp feltáró munkálatokkal lettek elfoglalva, úgy hogy szükség esetén a legnagyobb mérvű vaskőtermelés nélkül volna létesíthető.

A termelés jelenleg igen szűk térre van szorítva, minthogy az érckészlet 3—4 évre elegendő, azonkívül az érckészlet hely csekély terjedelmű. A kiválasztott vaskő előállítás költsége mázsánként 9—12 krba kerül, a szerint a mint a termelés kisebb vagy nagyobb volt, s a mint a kezelési költségkét kisebb vagy nagyobb öszvegre kellett felosztani. A nádrádi völgyben felállított érczuzó által, mely június havában indított meg — remélhető, miszerint az előállítás költségek mázsánként 2 krral lejjebb lesznek szállítathatók, minthogy az érczválogatás, mely eddig mázsánként 3 krba került, ezután csak 1 krajczárba kerülend.

(Vége köv.)

Egészségügy.

Kolozsvár népesedésének akadályai és javaslatok ezek elhárítására.

VI.

Az orvosi szervezet hiányossága.

Mindaddig, míg e téren gyökeres átalakítás nem történik, csak döcögve megy a város egészségügyi kezelése.

Kész vagyok elismerni a reformok ellen gyakran felhozott szokott azon ellenvetés némi jogosultságát, hogy sok üdvöst nélkülözünk, sok olyat kellene létesítenünk, a minek szükségességét belájluk, hiányát érezzük; de anyagi erőnk nem engedi mindent egyszerre megtennünk, nem vagyunk képesek pár század mulasztásait rövid idő alatt pótolni. Azonban, nézetem szerint ki kell szemelnünk azon intézményeket, melyek hiányozása a tovább haladás alapját vonja meg, vagy melyek nemlétele óriási károkat okoz a társadalomnak, és első sorban azokat létesíteni áldozatok, más téren nélkülözések árán is. Az előbbiekhöz tartoznak például az iskolák, az utóbbiakhoz a közegészségügy rossz kezelése, az emberi élet-tökének meg nem kímélése, a mi a szó szoros értelmében óriási károkat okoz a társadalomnak.

Az iskolák a szellembe rakják le az alapot minden további fejlődéshez; a közegészségügyi intézmények az egyéneket, a külső anyagi munkaerőt adják a kivételhez.

Lehet-e egyik a másik nélkül tevékeny bizonyára nem.

És, hogy okoz-e különösen nálunk Kolozsvárt a közegészségügyi intézmények elhanyagolása kárt, legyen szabad megsejlelni.

Határozottan hangsúlyozni óhajtom, miszerint, ha következő szemlém folyamában személyes teendőket fogok érinteni, soha sem értem a jelenleg működő tisztelt orvos urakat személyesen, mert ők maguk megteszik a tőlük kitelhető, s ha a működés mégis hiányos, teljességgel nem ők, hanem a rendszer az oka.

A valódi szegények orvosi felügyeletben — betegek gyógykezelésben nem részesülnek. — A szabályrendelet kötelességüké teszi az orvosoknak a szegények díjtalan gyógykezelését, de annak kivételére egyszersmind lehetőséget nem nyújt, mivel a dolog gyakorlati oldalát nem veszi figyelembe.

A város két orvosra, — kiknek mindenké 12.000 lakosnál több jut, — hogyan lehetesen képes rendes ügy nevezett hivatalos teendői mellett még az egyes családok egészségi viszonyaira is folytonos figyelemmel lenni, miként tudhatja meg, hol, melyik gunyhóban színylenek a szenvedő betegek, avagy lehet-e két egyöntölt józan észszel kivánni, hogy a szegény betegek maguk kutassák föl? Folytonosan hasonló eljárás kellene fentartani, aminőt a város az 1873-iki cholera alkalmával kifejtett, t. i. a betegekét fölkereseteni, az alsóbb népeknek értésére adni, hogy ingyen gyógykezelésben részesülhet, sőt esmerve népünk fatalistikus felfogását s saját énjé ellenében is hanyagságát — a mi nem rosszasságának, hanem mivelletlenségének kifolyása — szerkenteni, buzdítani, sőt kivételkép kényszeríteni is szükséges az öngondozásra.

Említettém már, mily kis része kerül a gyermekeknek védőmítől-oltás alá. Vagy szükséges az, vagy nem. De mindaddig, míg az oltás országosan kötelezővé van téve, kötelessége a városnak is azt erőlyesen fogantatba venni, s erre a megkivántató végrehajtó közegeket az orvos rendelkezésére bocsátani; például a kerületi kapitányi hivatalokat és ezek szolgáit.

Jut-e eszébe valakinek Kolozsvárt a lakókat orvos által, egészségi tekintetből megvizsgáltatni? A bejelentett új építkezések terveinek megvizsgálásánál a városi-orvosok véleményét és tanácsát kikérni? Tudunkkal nem, legalább azok a kivétel után ilyes féle előfement bírálatnak semmiféle nyomát nem viselik magukon. E jelentőségteljes pont megérdemli, hogy egy pár konkrét példát mutassunk fel. — A külvárosi törpe lakások ablakai, melyek mintegy egy négyeszd láb nagyságúak, sarokkal nincsenek ellátva, hanem a tokhoz oda tapasztva, tehát soha ki nem nyithatók. Ez nem mindenütt a szegénység következménye, sőt az illető benlakók gyakran igás faggattal, földbirtokokkal rendelkeznek; hanem a tudatlanság okozta, tehát az orvosi rendőrségnek lenne kötelessége ez irányban a lakósságot utba igazítani.

A pályaudvar közelében egész utcza sor épült újból, például a kajántói utczában. Azt hiszi talán a szíves olvasó, valaki gondoskodott azon terület felszínének (niveauijának) megállapításáról, nem; még csak utcazi rendőrség szempontból sem; mert ugyanis a volt országút, — vagy most már a szekérút, az utcza középutja mellett elvonuló vizárók közvetlen szélére engedte a szepítő(?) bizottmány építtetni a házakat. Járdaának semmi feltérn nem hagyván, sőt még lehetőségét is örökre elmesztette a járda valaha létesíthetőségének, mert tért nincs honnan foglalni, mivel a szekérút most sem széles. De az hiányosság meg nem old se ki; hogy mindenki az utcza közepén kénytelen járni a mély sárban lubizkolni, az legfeljebb csak kényelmetlen, de nem életveszélyes; hanem van ott más, a mi sok szegény benlakót s kivált gyöngéd kiskisdedet idejekorán el fog juttatni a boldogok örök hazájába, és ez az, hogy a házakat többnyire mind, amint mondani szokás, a földbe beépítették, azaz a volt szántóföld talajától egy vonalnyi sem emelték fennebb a szobák padlóját. Az utcza a kövezés következtében már most is folyebb emelkedett; kiki saját udvarát pedig föl fogja porondozni kényszerítve a sár által; s ily módon a még új házak már a földben benne vannak. — Pedig e tájékon a nagytucza végétől kezdve az egész terület oly alant fekszik, hogy az esővíznek nincs lefolyása, hanem az minden alkalommal megárad, ott vesztegel, megbűzhödik s csak a nap melege által elpárologtatva lassan enyészik el, hátra hagyván mindig a rothadó szerves anyagokat.

Azon új épületek falai tehát korán megnevésednek, sőt soha ki sem száradtak, s az általuk övezett lakások valóságos fészkei, tenyésző melegágyai lesznek a váltóláznak, typhusnak és különösen a kiskisdednek a görvélynek. Ugyancsak a nevezett telkeken megengedték — s megengedi a hatóság akárhol a külvároson most is — hogy az árnyékszék gödrét a pusztá falba egyszerűen beássák minden falazás nélkül, aztán a felül porhanyó — humus — alább kavics-földbektutat is ássott akárhány gazda 1—2 öl távolra ama gödörtől. Most már a kútból szivárogo-e át az árnyékszékbe, vagy ebből amabba — minthogy melyebb mindenesetre a kútba — a rothadó anyag, s a lakosság issza a fertőztetett vizet, azzal ki sem törődik.

Bővebben szólhatnak még arról: hogy tiszta fertőztetett ivó viz megszerzéséről általában az egész városra kihatólag senkisé meg gondoskodik; a kutak célszerű helyének kikeresése és megállapítása a alkalmával egészségügyi szakértők — a város főorvosának — véleményét nem kéri ki; hogy az emberi és állati ürületek, a szemét s általában mindenféle hulladékoknak a házaknál elhelyezése, valamint azok továbbvitatása csupán a tisztaság és alkalmatlanság tekintetéből jó némi figyelem alá, de egészség szempontból olyes mire nem is gondolnak; hogy az élelmi szerek, közhelyek stb. megvizsgálásánál tiszteltbeli főorvosok segítkezenek, természetesen, minden irányban szorosan vett kötelezettség nélkül;

hogy az elárusítandó hússzelet egy nem végzett orvosnövendék teljesíti, törvényszabta képzettség és képesség nélkül;

hogy a korábbi években újabb időben nem hallottam ilyesmit megtörténni, az a tréfa sem tartozott a nem létező dolgok közé, hogy a szegény koldus vagy furfangos napzámos cigány gyermeke temetési költségeire köregetett, és gyermeke halálát a siker biztosítása czéljából halotti bizonyítvánnyal igazolta is, — a gyermek azonban jó egészségnek örvendett, sőt talán ett is saját forrásból, de a halott-vizsgáló, szegény, nem volt hibás, hisz ő nem látta ez őt halottat, ő csupán jóhiszemű volt az atyával szemben: egyébként pedig mikor a halotti bizonyítványi láttatlanul kiállított, talán azt gondolta magában: egy emberrel több, vagy kevesebb, nem nagy különbséget idéz elő Kolozsvár város háztartásában, mert képtelen volt fölfogni teendője fontosságát, mivel hivatása — mint város orvosának — szakszerű betöltése által feltételezett képzettsége hiányozván, állomását csupán kenyérkeresetként kezelte.

A kolozsvári torna-vívoda ügye.

I.

Kolozsvár város tanácsa a kamat-biztosítás ügyében, a következő átiratot intézte a torna-vívoda-egylethez, illetőleg annak elnökéhez:

1883.—1877. szám.

A torna-vívoda részvénytársulat elnöke, mtsps Pál Sándor urnak Helyben.

Kedvetlen viszonyok a társulat anyagi ügyeit azon kelemetlen állapotra hozták, hogy a társulat fennállása óta alapszabályainak megfelelőleg sem részvényeket évenként kisorsolni s ez által részvénytőkéjét apasztani, sem pedig részvényeseinek az évi kamatokat fizetni képes nem lévén, a városi törvényhatósághoz beadott jelentéseiben azt kérte, hogy miután a város a részvénytőkéket utánjáró kamatokat biztosította, ezen kamat-illetékek folyósítja. A városi tektis bizottság ezen ügyet behatálgat megvizsgálván, folyó 1877. november hó 30-án tartott ülésében úgy a társulat, mint a város érdekeit szem előtt tartva 213. kzgy. sz. a a következő megoldási módozatban állapodott meg:

A torna-vívoda 378. drb 100 frts elhelyezett részvénye után, mely 37,300 frt tőkét képvisel, hajlandó a 6% évi kamatokat 1877. január 1-től kezdve a részvénytársulatnak következő feltételek viszontteljesítése mellett megadni: hogy

1) a társulat által a részvénytőkékből épített torna-vívoda minden épületeire, felszerelvényeire a város mint tulajdonos bekebeleztesse.

2) a társulat köteleze magát, hogy künn levő 373 drb részvényéből már az 1878-ik éven elkezdve évenként a kapott kamatnak 50. ötven százalékát megfelelő részvénytőkéjét apasztja és annyi részvényt hatósági közbejövettel kisorsoltat.

3) a város minden évben a fennmaradt részvényeknek megfelelő hat százalékot ezután is megfizeti, de a társulat is tartozni fog a kamat ezimen kapott összegnek 50 százalékát részvénytörlesztésre fordítani, sőt ha jövedelme engedi, még több részvényt is jövedelmé arányában kisorsoltat.

4) a társulat köteles az épületet tűz ellen biztosítani és jó karban fentartani.

5) a társulat semmi terhet, adósságot az épületre nem tehet.

6) tartozik minden évben bizonyítékokkal el látott számadásait a városi számvérőszékhez beadni s felelős kezelőinek számára a feloldozó-levélet kieszaközölni, a számadással egyidejűleg pedig köteles a jövő év költségvetését is bemutatni.

7) építést, lényeges átídomítást csak előre beadott terv, költségvetés és a városi bizottságnak helybenhelyezése után tétethet,

8) ezen viszony a város és a társulat közt szerződésileg lesz megállapítandó.

Városi bizottságnak ezen határozata oly felhívással közöltetik a címzett társulattal, hogy közgyűlésében ezen megoldási módozatokat tárgyalván, a vételtől számított 14 nap alatt nyilatkozzék, ha a városi bizottság határozatát elfogadja-e vagy sem? hogy első esetben az ügy a nmlsgu m. kir. belügyminiszter arhoz 1877. év január hó 7-ről 58,331. sz. alatti rendelethe értelmeiben bemutatassék s a felsőbb engedély kinyeressék, utolsó esetben pedig az ügy újból a t. városi bizottság elé visszaterjesztessék, kijelentvén a tanács hogy a városi bizottság most közölt határozatából annak el nem fogadása esetében semmi beismerések és következtetések lezármaztathatók nem lesznek.

Kolozsvár szabad kir. város tanácsától, 1877. december 14-én, Simon Elek, polgármester.

II.

A fennebbi átiratra a torna-vívoda-egylet közgyűlése következőleg válaszolt.

Sz. 25.—1877.

Tekintetes városi tanács!

A t. tanácsnak e hó 14-ről 3833. sz. alatt kelt megkeresvényére, van szerencséje a kolozsvári torna-vívoda-egylet közgyűlésének nyilatkozatát, a következőkben tisztelettel megtenni:

1) az egylet a városi tanács átiratának 4, 5, 6, 7, 8 s 9-ik pontjait változatlanul elfogadja; 2) az átirat 1, 2 s 3-ik pontjait, a közölt szerkezetben semmi körülmények között el nem fogadja, hanem e pontok helyett a következő módozást ajánlja:

a) Kolozsvár városa, a magára vállalt kötelezettségénél fogva, az 1877-évi városi költségvetésbe 1876-ra felvett kamat összeget, 2238 ftban az egyletnek, a részjegy birtokosok kielégítése végett, azonnal kiadja;

b) Kolozsvár városa ezutánra is kiadja az egyletnek, minden körülmények között, a befektetett 37,300 frt tőkének 6% os kamatját, az az: 2238 frtot, az 1878-ik évtől kezdve, minden év Március 1-én, a részjegyek teljes kisorsolásáig, oly kikötéssel, hogy abból az évenként fennmaradó részjegyeknek megfelelő három százalék a részjegy-birtokosoknak, kamat ezimen, kiadásassék, a felülmaradó egész összeggel pedig 1878-tól kezdve, hatósági közbejövettel, a részjegyek sorsoltassanak ki.

Kimondja egyszersmind a közgyűlés, hogy e tárgyban többé nem tanácskozik, s a most hozott határozattól semmi szin és feltétel alatt el nem áll, s ha ez ajánlata változatlanul el nem fogadható, akkor marad a régi megállapodásánál: kö-

veteli t. i. begyújtandó számadások alapján a biztosított 6% kamatot, s hozzá fog majd a részjegyek kisorsolásához akkor, mikor az alapszabály 14. §-e értelmében, a jövedelem engedni fogja.

Egyetlen egy engedményt hajlandó még a közgyűlés tenni, s ez abból áll, hogy a városal az értelemben kötendő szerződés, a város által, az egyet tulajdon épületére bekebelezetessék.

El nem fogadhatja pedig a közgyűlés, a városi t. tanács átiratának 1-ső pontja alatt kifejezett azon kívánságot, hogy a város az egyet épületére magát mint tulajdonos, most bekebeleztesse, mert ha az előírt módokat értelmében, a városall kötendő szerződés, az egyet épületére be lesz kebelezve, akkor az igényeknek teljesen elég van léve, annyival is inkább, minthogy az 5-ik pont alatt úgy is ki van már fejezve, hogy a társulat az épületre semmi alósságot és terhet nem tehet.

El nem fogadhatja továbbá, a városi t. tanács által, a 3-ik pontban említett módozatot, hogy t. i. minden évben csak a fennmaradt részjegyeknek megfelelő hat százalék fizetessék ki az egyletnek, mert ez esetben, minthogy a város által fizetendő összeg évről évre apad, a sorsolás 2087-ben, tehát 210 élv múlva érne csak véget, s ez idő alatt fizetne a város az egyletnek 74,458 frtot, míg ha a 2238 frtot a részjegyek teljes kisorsolásáig minden évben folyton adja, akkor a sorsolás 27 élv múlva bevégeződik, s mégis csak 60,426 frtot fizet a város az egyletnek. Az általunk ajánlott módozat szerint tehát 183 évvel hamarabb jut a torna-vivoda épülete a város birtokába, s e mellett még 14,032 frtal is kevesebbet fizet az egyletnek, mint a városi t. tanács által körvonalozott 3-ik pont elfogadása esetében.

Ha pedig a városi t. bizottság netalán hajlandó lenne arra, hogy a torna-vivoda 27 évnél hamarabb jusson a város birtokába, abban az esetben az észszerűnek tartaná a közgyűlés, ha 1879-től kezdve a városi költségvetésébe, a fenne említett 2238 fton felül, még legalább 500 frt vétessék fel évenként torna-vivodai részjegyek beváltására, illetőleg bevásárlására.

Minthogy pedig semmi akadály fenn nem forog, hogy az 1876-ra eső, s az 1877-ik évi városi költségvetésbe felvett 2238 frt az egyletnek azonnal ne adassék, kimondotta a közgyűlés, hogy semmiféle megpuhítási rendszert se halogatási eljárásnak magát tovább alá nem veti, s utasította jogtanácsosát és ügyvédét, hogy azon esetre, ha az 1876-ra eső, s 1877-ik évi városi költségvetésbe felvett 2238 frtot a város az egylet részére 1878 jan. 31-ig ki nem utalványozza, a szükséges törvényes lépéseket ez érdemben haladéktalanul tegye meg.

A kolozsvári torna-vivoda-egylet' közgyűléséből. Kolozsvárt, 1877 decz. 30-án.

Pál Sándor, elnök. Móricz István titkár.

A kolozsvári torna-vivoda kamatbiztosítási ügyének jelenlegi állását, a fennebbi okmányok tanusítják.

Mint olvasóink tudják, Kolozsvár városa 1872-ben belátna azt, hogy a torna-vivoda felállítására oly követelményévé vált már oktatás és nevelés ügyünknek, hogy azt tovább el nem odázhajta, nem csak, hanem annak létesítése érdekében anyagi eszközökkel is minden módon közreműködni kell, kimondotta, hogy ha akad egy társulat, mely a szükséges pénzt erre előteremti, ő, a város, a befektetendő összeg 6 százalékos kamattal biztosítja. E határozat folytán az akkori polgármester a grüjtést megindította, s az összeg pár nap alatt össze is gyűlt, mert a városi polgárság hitelt adott a polgármester által a város nevében tett felszólításnak, nem gondolván senki arra, hogy lehet valaki, ki a város által tettigret megadását már rövid négy év lefolyása után cölba veszi. A város tehát a nélkül, hogy a jelenlegi torna-vivoda-egylet azt kérte volna, önként, jószántából vállalta el 33,000 frtnak a kamatbiztosítását, s most, midőn fizetésre kerül a sor, azt mondják, hogy a garantizott kamat összeget kiadják ugyan az egyletnek, de csak oly feltétellel mellett, hogy abból a részjegyek birtokosoknak 3% adassék, a többi pedig sorsolásra, tehát a város javára fordíttassék, s ezt is csak oly tovább kikötés mellett, hogy a társulat egyedüli vagyónáról, épületéről is lemondjon s engedje meg, hogy a város arra magát már most bekebelezze.

Az egyet, mint a fennebbiekben látható, szem előtt tarva az egylet, de főképen a város érdekeit lehető engedményeit megtette, mert a megígért 6% helyett megelégszik a 3%-al, sőt a részjegybirtokosok egy nagy része e 3%-ról is lemondott, csakhogy ez összeg sorsolásra, tehát a város javára fordíttassék, s ezt is csak oly tovább kikötés mellett, hogy a társulat egyedüli vagyónáról, épületéről is lemondjon s engedje meg, hogy a város arra magát már most bekebelezze.

Év alatt még történni, de másfelől a részjegybirtokosoknak, mint kolozsvári polgároknak kötelességük arra is szigorúan ügyelni, hogy az általuk hozott határozat által, Kolozsvár városának becsülete s az általa adott szó szentsége, bárki által is valaha kétségbe vonható ne legyen.

91-ik közlemény az árvaházra történt adakozásokról.

az 1878-ik újévre ajándékoztak:

Ferenczi Mózesné 1 véka rozsot, Konecz Sándorné 2 kupa tepertőt, 1 táli finom lisztet. Haller Rezsóné 5 nagy mandulás kiflit. Beteg Péter 6 hajszeritő fésűt. Somodi Istváné 12 drb félkendőt, 12 poharat. Hutflesz Károly 8 rud szappant, 6 kilogram rizst, 6 kg. zsemlekását, 6 kg. szt.-János kenyert, 4 koszoru fűgét.

Fogadják a nemes szívű adakozók a jó ügy nevében hálás köszönetünket, s köztük Hutflesz Károly ur, ki nagymértékű adományával oly gyakran megemlékezik kis árváinkról.

Kolozsvárt, 1878. jan. hó 4-dikén.

Br. Bornemisza Ignáczné,

elnök.

Szász Domokosné,

titkár.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1878. jan. 4.

A gyulafehérvári ügyvédi kamara részéről közhírré tették, miszerint Harsányi H. Papp László abrudbányai lakos ügyvéd, lakását N.-Szombenbe helyezvén át, a kamara lajstromából kitöröltetett.

„A kancsuka hazájában” című hatásos dráma bolnap, szombaton, kerül színre „elsőszőr színházunkban. Az udonság „A kameliás hölgy” világghírű szerzőjének, az ifj. Dumasnak tollából került ki s a párisi „Folies dramatiques” nevű színházban 200 előadást ért egymásután. Ezek már magokban olyan körülmények, melyek biztosítanak bennünk a felől, hogy egy kiválóan figyelemreméltó, érdekesítő drámáról van szó s így fölsőleges minden reclama. Dumas fiú, — mint már a darab címe sejteti, — az orosz társadalmi életből merítette darabjához az anyagot s így már e szempontból is az udonság ingerével bír a szellemes francia költő eme legújabb műve.

A kolozsvári Zeneconservatorium 1877. évi rendes közgyűlése vasárnap, 1878 jan. 6-án, d. u. 3 órakor fog megtartatni saját helyiségében (Redoute épület udvar szarnyában), melyre tisztelettel meghívtnak a t. cz. tiszteletbeli-, alapító-, pártoló- és működő tagok. Kolozsvárt, 1878 január 3-án. Az igazgató választmány.

— **Eljegyzések.** Szász Béla kolozsvári kir. törvényszéki bíró, tegnap jegyet váltott Brancsán Albert szép leányával: Gabriellával. — Felvinczen gy.-sz.-miklósi Kovács Kelemen ottentzi kir. járásbíró újjélelt napján hasonlóképp eljegyezte cs.-sz.-mártoni Szabó Luiza kisasszonyt, öz. Szabó Albertné szép leányát. Szerencsét kívánunk mindkét szép frigyehez!

— **Vérfigyasztó** rőktönbíráskodást vittek véghez a M.-Nádas melletti Mátkó nevű község lakosai az újév éjjelén. Egy tehetős földesnek háza, ugyanis, a mondott éjjel ismeretlen okokból meggyult és 10 igás marhával meg egy pajtával együtt csakhamar hamuvá égett. Az oltásra siető falu népe egy Csordás Végh Bálint nevű, különben is rossz hírből álló falubelire gyánakodván, hogy ő gyújtotta fel a házat: a falubírótól követelte a gyanusítottak elfogatását. A falubíró kénytelen volt engedni, elfogatta Csordás Végh Bálintot, mire azt a felbőszült nép hatalmába kerítvén, a lángok közé dobta. Az áldozat egy kis megperzselt és után kimenekült a máglyahalálból: ekkor azonban a felbőszült tömeg kezei közé került, mely aztán a szó valódi értelmében agyonfűtötte. A helybeli kir. ügyésznek már megindította a vizsgálóbíróság útján a vizsgálatot, mely már is constatálta, hogy a szerencsétlen „falu rossznán” mintegy tíz halálos üteget ejtett a felbőszült nép vakdúba.

— **Hamis tiszorintos** bankjegy kerül ki egy idő óta forgalomba valami bankjegy-hamisító kompániától. Az utánzás olyan „művészileg” van keresztülvéve, hogy kitűnő műértőnek kell lennie, a ki fölismeri az ilyes hamis bankjegyet; a hamisítás fölismerhető a bankjegy alsó részén levő három alak közül a fiatal fiu arcának a nem-hamis 10 frtos bankjegyeken előforduló porfíru arcától eltérő szabálytalanságából, valamint abból, hogy a „tiz forint” felirata közül a szerb-nyelvű feliratban az „o” betű helyett a hamis bankjegyeken „a” betű van főlvéve.

— **Az erdélyi** gazdasági egylet 1878-ik évi január hó 7-én d. e. 10 órakor igazgatóválasztmányi ülést tart az egyleti irodában, főter 36. sz. első emelet, melyre a t. tagok ezenel tiszteletteljesen meghívtnak.

— **Brassó vidékén** „Nemere” szerint oly nagy hó esett, hogy Brassótól Hermányig az országuton a nagy hófúvások miatt járni nem lehet, hanem a szántóföldeket használatuk útgyanánt.

— **Halálítételek.** Az aradi várban levő haditörvényszék, december 30-án a 14-ik huzár-

szerd 3 közemberét ítélte halálra. Egyiket, ki a mult nyáron őrmesterét orgyilkos módon ölte meg, kötélt általi halálra, a másik kettőt, kik szakaszvezetők meggyilkolására összeesküdtek, golyó általi halálra.

— **Tolnay Lajos**, a magyar államvasutak északi s déli vonalainak eddigi főigazgatója, kinevezetett az összes állam vasutak (s így a keleti vonalnak is) főigazgatójává. Az illető szerződés új évvel lépett életbe, s mint a M. Hir. közli, 10 évre kötöttet; Tolnay urnak egyszersmind a min. tanácsosi czím adományoztatik.

— **Felhívás** az orvos és természetudományok barátaihoz. Két év telt el, mióta a kolozsvári orvos-természettudományi társulat megalakult. A czél, mit a társulat akkor kitűzött, az volt, hogy városunknak és ez országrésznek orvos-természettudományi szak- és műkedvelő intelligenciája belevonassék azon élénk és érdemtelos mozgalomba, mely hazánkban néhány év óta az orvosi és természetudományok művelése, megkedvelése körül szerteszét megindult. Most e két évi működés áttekintése után bátran állítható, hogy a kitűzött czél felé jutásban az első lépés sikerült. A kolozsvári orvosi és természetudományi értelmiség termelő erejének nagyobb része önálló vizsgálatait és észleleteit legalább részben a társulat orvosi és természetudományi szakülésein teszi közzé. A természetudományi estélyek folytonosan élénk látogatásban részesülnek. „Értesítő”k jelennek meg, melyekből egy a helybeli mint a vidéki tagok kimerítő tudomást szerezhetnek a társulat szak- és tudomány terjesztő működéséről. A társulat választmánya feladatául tekinti e lendületbe hozott mozgalmat továbbra is élesíteni és mindinkább szélesebb körbe elterjeszteni: ohajlja, hogy egy a szakemberek, mint a természetudománykedvelő közönség az eddiginél még nagyobb mértékben vegyenek részt a kitűzött czélhoz vezető közreműködésben. Kötelességét véli azért teljesítendőnek, midőn — a t. közönség egyes tagjaihoz bizalommal fordul az iránt, hogy felkérje, miszerint a társulatba belépni és befolyása körében másokat is (egyéseket vagy intézeteket) a belépésre és közreműködésre reá birni méltotassák. „Az egyenmű polgárisodás keretében tartozó nemzetek közöséletében — mondá nem rég hazánk távollevő nagy fia — korszakonkint, egy egy uralkodó eszméramlat tűnik fel, mely a kor tevékenységének irányt szab. Ennek befolyása alól nem lehet magát kivonnia egy nemzetnek sem. Vagy meg kell hódolnia, vagy elsepertetik általa. S a létért való küzdelem nagy versenyében mindig azon nemzetek az előny, melyek a kor irányával magukat legjobban azonosítják. Korunk vezéreszméje: a természet erőit [törvényeik felismerésének segítségével az emberi jólét szolgálatába szegődteink. E vezéreszmé a multnak más mértékdjelzőitől annyiban különbözik, hogy itt elkénai a térfoglalásban, veszélylyel jár. A letért való küzdelem nagy versenye az elmaradozott nyomoruságra kárhoztatja. Ezért tulajdonitok én a természetudományok művelésének kiváló fontosságát korunkban.” (Kossuth Lajos levele a Századok szerkesztőjéhez. Századok 1877. IX. füz.) Az az élénk mozgalom, mely az orvos- és természetudományok művelése, terjesztése körül az utóbbi időkben hazánkban megindult, reményt nyújt arra, hogy nem fogunk elkénai a térfoglalásban, és ha sikerül el nem maradni: társulatunk működése is egy kis tényezője lehet az elért sikernek. Kelt Kolozsvárt, 1877. december 25-én. A választmány nevében A b t Antal, elnök. Hógyes Endre, titkár.

— **Miért kapta meg Andrassy gróf** az arany gypjas-rendet? Ez a rendjel a legmagasabb, a mit a fejedelem adni tud, azt hinné tehát az ember, hogy [ez újév ajándék a király részéről a különös bizalom és megelégedés jele, melylyel a külügyminiszter Ausztria és Magyarország külpolitikáját vezeti. — A hazai szent lap azonban ellenkezőképen fejti meg ezt a dolgot. „Alig képes már a [szertetreméltó magyar diplomata egyszerre mellére tűzni azon magas rendjeleket, melyekkel eddig felkíséltette: mond a „M. Állam.” De a legmagasabb és eminenter katolikus arany gypjas rendet még örömmel fogja nyakába fűggeszteni. Ez nagy jelentőségű tény . . . Róma irányában régben más nótát fujna Andrassy gróf a Quirinalis tolvajkulcsal bejutott bitolókkal szemben, ha ott is tulajdonképen Bismarck karmaival nem volna dolga. Várjunk tehát, míg századunk utolsó negyedének viszonyu drámája tovább [fejlődik. Előre látjuk azon czikkzapot, mely Andrassy grófnak a sublimis és legkatolikusabb arany gypjas renddel való feldisznittetését kísérni fogja.”

— **Muszka henczegés.** A muszka újságírók phantasziájának élénk voltáról nem utolsó próbat szolgáltat a pétérvári „Vjedemoszt” című lap következő expectatioja, melyet e lap legutóbbi számában olvasunk: „Ha ellenségeink, a magyarok és angolok, írja a vutkipusztító, diplomatiai tárgyalásainkat hátráltatni akarnák, Oroszország majd törvényt áll ama „gaz” nemzetek fölött, és közákjaink ezrei be fognak törni a Tisza áldott síkságaira és India virányaira. A Platovok, Csernisevek, Orlovok és a többiek majd akkor újra föltámadnak és egy második Jermák (ez volt Szipéria leigazója) lábaihoz fogja tenni a czárnak India koronáját.”

— **Courbet Guastáv** kiváló francia képiro halálát jelenté a táviró. Az elhunyt 1819

Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

ben született s korán lépett a művészi pályára. Már a negyvenes évek kezdetén nagyobb feltűnést kellettek képei. Gyakran nevezték Courbe-t a „rút festőjének” s nem egy tekintetbe rüllett az. Festményeinek tárgyal többnyire az élet legeljesztőbb s undorító oldalát választá s kiciyó realismussal festé meg — remekül. Politikai nézetei után Courbet a legszűsőbb radikálisok közé tartozott. Annak idején a kommünhöz csatlakozott s kiváló tagja volt. A Vendomeoszlop lerontását kimondó határozathoz maga is hozzájárult, a miért több nagy kárpótól összegre ítéltetett. Ez fölemészte egész vagyonát s életének végét nem tölté el épen a legjobb tárgyi viszonyok közt.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kolozsvárt, szombat január 5-én 1878.

Bérlet 93-ik szám.

előszőr:

(Les Danisch effs)

A kancsuka hazájában.

Színmű 4 felvonásban. Az orosz társadalmi életből írta Newsky P. fordította Derék A.

SZEMÉLYEK:

Kollroff grófné	—	—	Krasznainé.
Wladimir, gróf, fia	—	—	Szacsvay.
Pál, unokaöccse	—	—	Krasznai.
Walanoff herceg	—	—	Szentgyörgyi.
Lydia, hercegnő leánya	—	—	Nagyné.
De Talde Roger	—	—	Szombathelyi.
Doren, báróné	—	—	Csékli Lina.
André, popa	—	—	Ditrói.
Zakarov, bérli	—	—	Kassai.
Anissza	—	—	Körösiné.
Anna	—	—	Boér Emma.
Osip, kocsis	—	—	E. Kovács Gy.
Nikifor	—	—	Török Károly.
Orvos	—	—	Horváth.
Lindner	—	—	Váradí.
Iván	—	—	Marosi.
Marianna	—	—	Batekné.
Nathalia	—	—	Viski Mária.

Történet hely Oroszországn.

Az 1-ső és 2-ik felvonás közt négy heti időköz.

Kezdeté pontban 7 órakor.

KÖZGAZDASÁG.

Kimutatás.

A kolozsvári takarékpénztár 1877. december haví üzlet-forgalma.

Bevétel.

238 betét után 68,605 frt 49 kr, visszafizetett váltók 115,797 frt — kr, visszafizetett jelzálog kölcsönök 24,154 frt — kr. befizetett kamatok váltó s előlegek után 4342 frt 92 kr, illetékek 707 frt 63 kr, jelzálog kölcsönök után befizetett kamat 5873 frt 20 kr, elhelyezmények után befizetett kamat 1080 frt — kr, többek számláján 2000 frt — kr, házber az intézet saját házai után 85 frt — kr, államilleték előlegek után 5 frt 55 kr.

Összesen 227,280 frt 79 kr.

Pénztári maradvány november 30-ról 120,461 frt 59 kr.

Fő-összeg 347,742 frt 38 kr.

Kiadás.

Visszafizetett betétek s tőkésített kamatok 222 tétel után 105,276 frt 92 kr, betéti folyó kamatokra 1158 frt 84 kr, leszámított váltókra 112,445 frt — kr, előlegek értékpapirokra 1830 frt — kr, jelzálog kölcsönökre 2300 frt — kr, többek számláján 2160 frt — kr, tisztifizetésekre 853 frt 40 kr, kezelési költségekre 3 frt 20 kr, napibiztosí díjakra 212 frt — kr, aprólékos költség az intézet saját házai után 50 frt 40 kr, bélyegilleték betéti kamatok után 34 frt 77 kr, államilleték előlegek után 5 frt 55 kr.

Összesen 226,330 frt 18 kr.

Pénztári maradvány december hó 31-én 121,412 frt 20 kr.

Fő-összeg 347,742 frt 38 kr.

Kolozsvárt, 1877. decz. 31-én.

Kimutatás.

A kalotaszegi takarékpénztár üzlet kimutatása december haváról.

Bevétel.

Pénztári maradvány november hó 30 5,448 frt 11 kr, betétekből 541 frt 10 kr, vízfizetett leszámítolásokból 37,720 frt, vízfizetett előlegekből 310 frt, leszámítolásokból 1050 frt 60 kr, előlegek kamataiból 5 frt 80 kr, beirási díjaktól 2 90 kr. késedelmi kamatokból 76 frt 2 kr, könyvecske díj 3 frt 67 kr, egyesületi ház haszonbéréből 210 frt.

Összesen 45,368 frt 20 kr.

Kiadás.

Vízizetett betétekre 2,209 frt 37 kr, vízfizetett betétek kamataira 3 frt 58 kr, leszámítolásokra 35,020 frt, előlegekre 290 frt, visszatérített kamatokra 7 frt 50 kr, bélyeg illetékre 9 kr, költségekre 12 frt 55 kr, napi biztosí díjakra 19 frt, tisztí és szolgál fizetésekre 650 frt, pénz-

tári maradvány december hó 31-ről 7,156 frt 11 kr.

Összesen 45,368 frt 20 kr.

A kalotaszegi takarékpénztár.

Piaczok árai.

— **Deési** piac árjegyzéke: decz. 31-ről. Egy hectoliter Tisztabuza 7 frt 20 kr, elegybuza 6 frt 60 kr, rozs 5 frt 10 kr, zab 1 frt 85 kr, 100 kg. széna 2 frt, 80 kr, alomszalma 1 frt — kr, szupszalma 2 frt, — méter fa 2 frt, egy kilog. marhahus 24 kr, konyhalisz 16 kr, Rizs 32 kr, 1 liter gyöngykása 28 kr. borsó 20 kr, len-cse 24 kr, paszuly 16 kr, köles 16 kr, egy liter borsó 14 kr, lencse 20 kr, paszuly 6 kr, köles 18 kr, egy hectoliter burgonya 3 frt 50 kr, egy kilog. disznózsír 90 kr, hagyma 10 kr. fokhagyma 35 kr.

— **M.-Vásárhely** piaczairai dec. 27-ről, 1877. egy hectoliter Tisztabuza 7 frt 50 kr, rozs 5 frt 70 kr, elegybuza 6 frt 50 kr, zab 2 frt 20 kr, 100 kgr. széna 3 frt 50 kr, alomszalma 1 frt — kr, szupszalma 2 frt, — egy köbméter fa nem usztatott 3 frt 50 kr, usztatott 2 frt 80 kr, egy kgr. fagygyugyertya öntött 60 kr. nyújtott — frt 50 kr, marhahus 34 kr, konyhalisz 16 kr, Rizs 32 kr, 1 liter gyöngykása 28 kr. borsó 20 kr, len-cse 24 kr, paszuly 16 kr, köles 16 kr, egy véka burgonya 3 frt 50 kr, 100 kgr. disznózsír 1 frt 90 kr, szinzsír 1 frt — kr, bors 1 frt — kr, hagyma 16 kr, fokhagyma 30 kr.

A „KELET” magán-táviratai.

Feladatott Budapestén jan. 4. 11 ó. — p. d. u.

Érkezett Kolozsvárra jan. 4. 12 ó. 15 p. d. u.

A hadakozó felek között hat heti fegyvernynyugvás van kilátásban; török küldött megy az orosz főhadiszállásra, hová Goresakoff elküldé már az orosz bekefelleteleket.

Buchanan hosszasan beszélt gr. Andrassyval.

Az orosz a semleges hatalmaknak csak konzultatív votumot akar adni a tárgyalásoknál.

Gurko az oroszokkal áthatolt a Balkánon s a sophiasíkságra ért.

A szerbek Zoribrodot megvették.

Hirlik, hogy Sophiát az oroszok megszállották; a törökök Tatár Bazar felé vonulnak.

Távirati tudósítás

a budapesti ártúzsde hivatalos árjegyzetéről január 1-ről.

Gabona	Faj	Ára 100 kg. tól	ig
Buza	bánsági tiszavidéki pestvidéki fehérmegyei bácskai	1050 1095 1070 1075	— — — —
Rozs	magyar	750	775
Árpa	takarmány malta	730 8—	750 10—
Zab	magyar	650	665
Tengeri	bánsági másnemű	705	715
Repce	káposztás bánsági	—	—
Köles	magyar	675	7—
Szókány (Usano)	buza tavaszra szállítandó Szept.—Oktre szállítan. tavaszra szállítandó Májusra—junia szállít. káposztás Aug. Szept. száll. bánsági Jul. Aug. szállit.	1090 — 7 —	11— — 27 32
(ny.) zesz	100 liter százalékként	25	33 1/2

Érték- és váltófolyam.

1877. január. 3-án.

Magyar aranyárjadék	91.25
„ kincstári utalv. 1 kibocsát	111.50
„ „ 2 „	103.75
„ keleti-vasut elsőbőség 2 „	71. —
„ állami kötvény 1876 év	65.50
„ vasuti kölcsön	98. —
„ földterhermentesítési kötvény	77.25
temesi „	75.25
erdélyi „	76.25
horv. slavon „	85. —
magy. szőlődézma váltás	79. —
Oszt. egységes államadósság papírban	62.95
„ „ ezüstben	66.10
„ aranyárjadék	73.95
1860. államsorsjegy	112.75
Oszt. nemzeti bank részvény	793. —
„ hitelrészvény	204.60
magyar, hitelbank	196. —
Ezüst	166. —
Cs. k. arany	568. —
Napoleon'or	958. $\frac{1}{3}$
Német birod. mark	59.25
London	119.70

